

Sisältöalue
Virkamiesten palvelussuhdeasiat Luontoisedut
Säännökset joihin määräysten/ohjeiden antaminen perustuu
Laki valtioneuvostosta 12 § Valtioneuvoston ohjesääntö 17 §
Kohderyhmät
Ministeriöt ja virastot
Voimassaoloaika
6.3.2017 - toistaiseksi
Kumoaa ohjeen (pvm nro)
9.11.2005, 8/2005

VIRKAMIESTEN LUONTOISEDUT

Valtiovarainministeriö antaa seuraavan ohjeen luontoisetujen käytöstä osana virkamiesten palkkausta. Ohjeen sisältö on pääosin sama kuin vuonna 2005 annetussa ohjeessa, jonka tämä ohje korvaa. Tavoitteena on ohjata luontoisetuja koskevaa päätöksentekoa virastojen toiminnallisten tarpeiden kannalta perusteltuihin tilanteisiin sekä valtiotyönantajan kokonaisedun näkökulmasta asianmukaisesti.

Luontoisetu osana palkkaa

Valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) 5 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan virastot voivat valtion talousarvion rajoissa määrätä virkamiestensä palkkauksesta ja sekä myöntää virkamiehelle virkasuhteesta johtuvan luontoisedun.

Virkamiehen palkkauksen taso määräytyy pääsääntöisesti tehtävän vaativuuden ja henkilökohtaisen työsuorituksen perusteella. Mahdollisen luontoisedun tarkoitus ei lähtökohteisesti ole nostaa virkamiehen palkinnan kokonaistasoa. Virkasuhteen perusteella saatu luontoisetu muuttaa virkamiehen palkkauksen rakennetta.

Palkkaus voi määräytyä joko yksinomaan rahapalkkana tai sitten osa palkasta voi muodostua luontoisedusta. Luontoisetujen käyttö virkamiehen palkkauksen osana edellyttää aina viraston toiminnallisesta tarpeesta lähtevää syytä. Viraston perusteltu päätös virkamiehen palkkauksen rakenteesta ratkaistaan yleensä tapauskohtaisesti ottaen huomioon viraston palkkapolitiittiset linjaukset. Ratkaisuja tehtäessä pitää varmistaa myös samapalkkaisuusperiaatteen ja henkilöstön tasapuolisen kohtelun vaatimusten toteutuminen.

Luontoiseduilla tarkoitetaan pääsääntöisesti Verohallinnon päätöksen mukaisia, virkasuhteen perusteella työnantajalta muuna kuin rahana saatuja etuja. Verotuksessa virka- tai työsuhteen perusteella saatu luontoisetu katsotaan palkaksi. Ennakonpidätyksessä luontoisetujen arvo ja verotuksessa noudatettavat laskentaperusteet määräytyvät Verohallinnon vuosittain antaman päätöksen perusteella.

Luontoisedut myönnetään aina työnantajapäätöksin. Valtion omaisuuden käytöstä ei myöskään pääsääntöisesti voi sopia virkasopimuksin. Jos siis virkamiehen kanssa tehdään valtion virkamieslain 44 §:n mukainen virkasopimus palkkauksesta ja palkkauksen osana myönnetään työnantajapäätöksellä luontoisetu, tämä tulee ottaa huomioon virkasopimuksella sovitun rahapalkan tasoa määriteltäessä.

Viraston palkkatoimivallan rajat

Viraston virkaehtosopimuslain 5 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaiseen viraston palkkatoimivaltaan kuuluvat rahapalkka sekä luontoisedut. Virkaehtosopimuslain 5 §:n mukainen, muita taloudellisia etuja kuin luontoisetuja koskeva toimivalta on valtiovarainministeriöllä. Tällaisia ovat valtion palvelussuhteen ehtoihin palkitsemisnäkökulmaa laajemmin liittyvät etuudet, kuten työaikojen pituuksiin, vuosilomiin ja kustannusten korvauksiin liittyvät etuudet.

Samoin valtiovarainministeriö päättää keskitetysti valtionhallinnon ylimmän virkamiesjohtoon palkkauksesta, luontoiseduista sekä muista taloudellisista etuuksista.

Valtion virkaehtosopimuslain 5 §:n 4 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää, että viraston tai laitoksen virkamiestä koskevan 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun päätöksen tekee muu saman hallinnonalan virasto, laitos tai viranomaislainen. Virkaehtosopimusasetuksen 9 §:ssä ovat säännökset eräistä toimivaltajärjestelyistä. Sama viranomaislainen, joka virkaehtosopimusasetuksen 9 §:n mukaan päättää virkamiesten palkkauksesta, päättää myös näiden luontoiseduista.

Verohallinnon päätös luontoiseduista

Seuraavassa on esitetty joitain yleisiä näkökohtia eräisiin Verohallinnon päätökseen sisältyviin ja valtionhallinnossa käytössä oleviin luontoisetuihin liittyen.

Puhelinetu

Matkapuhelin luovutetaan virkamiehelle virkatehtävien hoitamista varten. Mikäli virkatehtävät niin edellyttävät, matkapuhelin voidaan myöntää virkamiehelle myös luontoisetuna. Tällöin virkamiehen työn luonne on sellainen, että virkamieheltä edellytetään normaalia suurempaa tavoitettavuutta virkapaikan ja virka-ajan ulkopuolella. Puhelimen hankinnasta ja siitä aiheutuvista kustannuksista vastaa asianomainen virasto.

Autoetu

Jos virkamies käyttää yksityisajoihin työnantajan hankkimaa autoa, virkamiehen saama etu katsotaan autoeduksi. Vapaa autoetu on kysymyksessä silloin, kun työnantaja maksaa virkamiehelle kaikki autosta aiheutuneet kustannukset.

Lähtökohtaisesti autoedun myöntämiseen tulee suhtautua pidättyvästi. Mahdollisen autoedun myöntämisen pitää perustua ensisijaisesti työtehtävien hoitamisesta aiheutuvaan tarpeeseen.

Vuonna 2001 valtiovarainministeriö teki valtion ylintä virkamiesjohtoa koskevan päätöksen virka-auton käytöstä luontoisetuna (29.5.2001, VM 12/329/2001). Siinä myönnettiin valtionhallinnon ylimpiin virkoihin kuuluvaksi mahdollisuus virka-auton käyttöön luontoisetuna, mikäli se viraston resurssien rajoissa oli mahdollista. Päätös rajaa edun lähtökohtaisesti satunnaiseen käyttöön.

Valtiovarainministeriö on antanut erillisen [suosituksen valtion virka-autojen käyttöä koskevista käytännöistä](#) (VM/148/00.00.01/2017, 1.3.2017).

Ravintoetu

Valtiolla ravintoetu on järjestetty pääasiallisesti henkilöstöruokaloiden ylläpitämisellä. Ruokatilat saavat tukea valtion talousarvion kautta. Valtiotyönantajan linjauksen mukaan täten tuetaan parhaiten henkilöstön mahdollisuutta ruokailulla päivittäisen lepotauon aikana. Virkamiehelle ei näin synny verotettavaa etua.

Jos mahdollisuus henkilöstöruokailuun on järjestetty, kaksinkertainen tuki henkilöstöruokailuun ei ole tarkoituksenmukaista eikä ravintoedun käyttöönottoa palkansaajalle verotettavana luontoisetuna (lounassetelit) ei pidetä suositeltavana. Jos virastossa tai sen läheisyydessä ei kuitenkaan ole edellä tarkoitettuja henkilöstöruokaloita tai työ on luonteeltaan sellaista, ettei voida käyttää henkilöstöruokaloita, niin virasto voi ottaa käyttöön lounassetelit työpaikan sijainnista, työn luonteesta tai poikkeuksellisista työajoista johtuvien perusteiden.

Työsuhdematkalippu

Työsuhdematkalippu on työnantajan työntekijälle antama joukkoliikenteen henkilökohmainen matkalippu asunnon ja työpaikan välistä matkaa varten. Sen verotuksesta säädetään tuloverolain (1535/1992) 64 §:n 2 momentissa.

Tuloverolain 69 §:n mukaiset verottomat etuudet

Veronalaista tuloa ovat tuloverolain 29 §:n mukaan verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot.

Tuloverolain 69 §:n mukaan siinä säädetyt tavanomaiset ja kohtuulliset henkilökuntaedut eivät lähtökohtaisesti ole veronalaista tuloa. Tällaisia ovat mm. etu työnantajan järjestämästä virkistys- tai harrastustoiminnasta sekä tuloverolaissa säädetyyn enimmäismäärään asti etu työnantajan tarjoamasta työntekijän omaehtoisesta ja vain työntekijän käyttöön tarkoitettuun liikunta- tai kulttuuritoiminnasta. Myöskään virkamiehen työkäyttöä varten järjestetyn tietoliikenneyhteyden yksityiskäytöstä ei synny veronalaista tuloa. Edun tavanomaisuuden ja kohtuullisuuden määrittelee viimekädessä verottaja.

Myös verottomien etuuksien osalta tulee kiinnittää huomiota henkilöstön tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen kohteluun. Verottomia etuuksia koskevat päätökset voidaan edelleen tehdä virastoissa.

Osastopäällikkö,
valtion työmarkkinajohtaja

Juha Sarkio

Neuvotteleva virkamies

Riitta Bäck